

Nr 254.

Av herr **Magnusson** i Kalmar m. fl., angående inordnandet i dyrortsgrupperingen av vissa från det samhälle de tillhöra avlägset boende tjänstemän.

Den nuvarande dyrortsgrupperingen, och särskilt sättet för beräkning av livsmedelspriserna m. m., har under årens lopp varit föremål för anmärkningar från tjänstemännens sida. Härvid har man bl. a. framhållit, att det är en väsentlig skillnad för en person, som utan vidare kan uppköpa sina förnödenheter, där han är bosatt, eller om han skall låta transportera dem långa vägar, då avsevärda fraktkostnader komma att höja priset å desamma betydligt. Med detta åsyftas särskilt förhållandena för de tjänstemän, som nödgas för sin tjänstgörings skull vara bosatta avlägset från det samhälle de tillhöra, såsom järnvägsmän ute i ödemarkerna, tull-, lots- och fyrpersonal kring våra kuster och ute på kringflutna platser i havsbandet. Från dessa ha också upprepade klagomål förekommit över att deras livsförnödenheter och allt annat fördyras genom de långa transporter, vare sig de skola hålla kommunikationsmedel själva eller betala direkt därför. Emellertid ha tjänstemännen å här åsyftade platser icke vunnit något resultat med sina klagomål, vilket väl torde bero därpå, att socialstyrelsen endast kan följa de direktiv Kungl. Maj: t givit för dyrortsgrupperingen, och dessa direktiv lära ej tillåta någon beräkning av fördyringen genom transportkostnader.

För de bägge sistnämnda kategorierna tjänstemän, fördyras deras förnödenheter även därav, att de mången gång kunna få sina varor fördärvade genom att de måste frakta dem i små och öppna båtar, vilka äro lätt utsatta för över-spolning av sjön. Ävenså måste, särskilt å en del fyrplatser, proviantering ske för hela vintern, vilket ju direkt innebär en ränteförlust genom utläggande av större kapital på en gång, och skall krediten anlitas, så blir förhållandet enahanda, enär en affärsman också måste beräkna ränteförlust och sålunda påföra denna i varupriset. Hur man än beräknar det, blir det ovillkorligen dyrare att förskaffa sig livsmedel m. m. på långt avlägsna eller isolerade platser ute i havsbandet. Således komma här åsyftade tjänstemän i en betydligt ofördelaktigare ställning än tjänstemän inom samma lönegrader på bebodda, centralt belägna orter, och detta föranledes ej blott av merkostnaden för livsförnödenheter utan även av högre kostnader för allting annat, särskilt beträffande läkare- och sjukvård.

Socialstyrelsen har motiverat sitt avslag på klagomålen i denna fråga med att det utgår annan ersättning till befattningshavare å här åsyftade platser, såsom t. ex. kallortstillägg, och — till en del av lotsverkets personal — enslighetstillägg. Men detta senare, ävensom antagligen även det förstnämnda, är ej avsett att utgöra någon kompensation för förhöjda livsmedelskostnader, vilket särskilt betonas i gällande avlöningsreglemente för lots- och fyrstaten, utan — just såsom benämningen innebär — för att dessa tjänstemän nödgas vistas på så ensliga ställen, som en del fyrplatser och även några lotsplatser äro. Nämnda enslighetstillägg utgår med ett belopp av resp. 60, 120, 180 eller 240 kr. pr år till en var av befattningshavarne, allt efter graden av platsens ensliga läge.

Även framhålles det, att lotsverket håller tjänstebåtar vid en del platser, och vid andra åter lämnar kontant ersättning för uppehållande av förbindelse med land, detta senare efter vad vi inhämtat till ett belopp av 150 kr. pr år vid resp. platser, vilket belopp ettdera uppdelas av personalen eller användes till underhåll av gemensam båt. Detta är ju alltså att i någon mån räkna som ersättning för transportkostnader. Men sådana platser finnas dock, belägna på Gottland och Öland, ävenså på fastlandet, vilka hava milslånga svårframkomliga vägar till närmaste samhälle eller uppköpsställe och måste hålla sig med egna transportmedel, utan att någon ersättning härför utgår; vi nämna endast Ölands södra udde, där personalen håller sig med hästar och åkdon för att kunna forsla hem sina förnödenheter. Att det medför för dem betydande kostnader är självklart.

Vidare har socialstyrelsen framhållit, att lotsverkets personal har förmånen av inackorderingsbidrag för skolpliktiga barn, men detta tillkommer ju också andra medborgare, som bo långt avlägset och där barnantalet är så ringa, att vederbörande kommun ej anser sig lämpligen kunna hålla skola, utan ordnar saken genom att lämna inackorderingsbidrag.

Då socialstyrelsen vid senaste ortsgruppering inhämtade uppgifter från de lots- och fyrplatser, som här berörts, — vilket däremot ej skedde vid ortsgrupperingen 1919 — blev i varje fall en sådan uppgiftsinsamling utan värde, då det uttryckligen hette, att transportkostnader ej skulle få beräknas, utan endast själva varupriset.

Ett annat märkligt förhållande gör sig också gällande beträffande fyrpersonalens dyrortsgruppering, som varit föremål för upprepade framställningar, dels hos vederbörande kungl. styrelser och dels hos Kungl. Maj:t, men ej lett till önskat resultat.

Det finns nämligen fyra fyrplatser, som vid senaste dyrortsgruppering blivit satta *två* ortsgrupper under sina resp. städer, som de i administrativt hänseende tillhöra och där resp. fyrpersonaler också göra sina uppköp. Dessa äro Eggegrund, Storjungfrun, Spårö och Grimskär, som tillhöra resp. Gävle, Söderhamn, Västervik och Kalmar. Nu säges detta bero på, att fyrpersonalen betalar så mycket lägre bostadshyra, att detta skulle vara anledningen till placeringen i lägre dyrortsgrupp.

Visserligen betalar fyrpersonalen ej mera än ungefär hälften av vad en bostadslägenhet med samma rumsantal och golvyta skulle betinga i resp. städer de tillhöra, men andra statens tjänstemän, som inneha tjänstebostad, evad det är i stad eller på landsbygden, ha ju också i allmänhet något lägre hyra än vad som förekommer i allmänna hyresmarknaden, och det torde vara därför, att det stadgas att tjänsteman är *skyldig* att bebo tjänstebostad, där sådan finnes. Men därtill kommer, att fyrpersonalens här åsyftade bostäder sakna alla bekvämligheter, som medfölja en bostadslägenhet i staden, och på den sistnämnda av ovan nämnda platser finnes icke ens dugligt dricksvatten, utan får detta fraktas ut från staden. Under sådana förhållanden kunna vi ej fatta det berättigade uti, att dessa platser äro undergrupperade *två* ortsgupper under sin egen ort. Socialstyrelsen har härvid räknat med livsmedels- och vedpriser samt skatter i resp. städer, vilka nämnda platser tillhöra, men då det gällt *bostadshyran* har man räknat med en lägre hyra, som gäller för glest befolkade orter, och sålunda kommit till detta resultat.

Det må tillåtas, att här anföra ett exempel om hur det ställer sig för en av befattningshavarna å en av dessa platser, nämligen fyrmästaren å Grimskär. Genom nedgrupperingen minskades hans avlöning med 312 kr. pr år + dyrtidstillägg 18 % = 368 kr. Som han nu erlägger 291 kr. i hyra skulle det sammanlagda beloppet sålunda utgöra 659 kr., för vilket han skulle kunna hyra en tvårumslägenhet med *alla* stadsbekvämligheter, om ej precis i stadens centrala del, men fyrplatsen, som ligger kringfluten ett stycke från staden, är ej heller att betrakta som liggande centralt. Därtill kommer som förut nämnts, att alla bekvämligheter saknas.

Med hänsyn till vad här anförts synes det oss som om det vore väl motiverat, att dessa platser placerades i samma dyrortsgrupp som den stad de i administrativt hänseende tillhöra.

Det förefaller oss därför som om denna kategori statstjänare, såväl genom detta, som genom det förut åberopade förhållandet, i grupperingshänseende blivit sämre ställda än andra tjänstemän, och då socialstyrelsen ser sig urständ-satt att göra något däråt, trots upprepade framställningar, få undertecknade hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t måtte låta utreda huruvida och på vilket sätt vid resp. platser dyrortsgruppering hänsyn må kunna tagas tagas till de synpunkter, som här berörts.

Stockholm den 21 januari 1927.

Karl Magnusson.

Ernst Hage.

Nils Holmström.

Ruben Wagnsson.